

Asia: VN/33767/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Kyseisillä lainsäädäntömuutoksilla saatetaan kansallisesti voimaan EU direktiivien muutoksilla säädettyjä tai muutettuja raja-arvoja lyijyyn, epä-orgaanisiin yhdisteisiin sekä di-isosyanaattiin liittyen. Kansallisesti toteutettavia asetusmuutoksia on valmisteltu hyvässä kolmikantaisessa yhteistyössä HTP-jaoston asiantuntemusta hyödyntäen. Meillä ei ole erityistä lausuttavaa asetusluonnoksen käsitelyihin syöpävaarallisiin aineisiin tai niiden raja-arvoihin liittyen.

EK kiinnittää huomiota siihen, että perustelumuiiota tulisi täsmentää vaarojen arviointiin ja sen toteuttamiseen liittyen. Pidämme tärkeänä, että ensin selvitetään, altistutaanko työssä esimerkiksi lyijylle ja vasta vaarojen tunnistamisen ja riskiarvioinnin (mahdolliset työhygieeniset mittaukset) jälkeen tulee toteutettavaksi tarpeen niin vaatiessa biologinen monitorointi. Asetusluonnoksen viimeistelyn yhteydessä tulee siis varmistaa, että asetus on linjassa työturvallisuuslain vaarojen arviointia koskevan sääntelyn kanssa eikä työnantajille määrätä asetuksella laajempia velvoitteita mm. erilaisten mittausten toteuttamisesta, kuin lain-säädännössä on tarkoitettu.

Laajempiana asiana EK tuo esille kaikkiin voimassa oleviin työturvallisuusmääräyksiin liittyvän huomattavan ankaran rikosoikeudellisen vastuun (RL 47 luku). Tämä liittyy myös nyt ehdotettuun asetusmuutokseen, koska kyseinen asetus on määritelty rikoslaisa tarkoitetuksi työturvallisuusmääräykseksi (RL 47 luvun 8 §) ja tämä todetaan lyhyesti myös asetuksen perustelumuiotissa. Muuten työturvallisuusmääräyksiin liittyvä rikosoikeudellinen rangaistusvastuu on jätetty asetusmuutos-ten valmistelussa huomioimatta ja tämä ei näkemyksemme mukaan täytä perustuslakivaliokunnan blankorangaistussääntelyltä edellyttämän neljän kohdan kriteeristön huomioimista lainvalmistelussa (ks. mm. PeVM 25/1994 vp s. 8/I, LaVL 5/1994 s. 4-5 tai PeVL 37/2021 kohdat 33 ja 34).

Voimassa olevan työturvallisuusrikoksia koskevan blankorangaistus-sääntelyn johdosta esihenkilöiden on hyvin vaikea tietää, miten toimimalla he voivat varmistua siitä, että he toimivat oikein ja varmasti välttävät rikoslaissa heille säädetyn henkilökohtaisen rangaistusvastuun mahdollisuuden. Työturvallisuussääntelyn osalta kaikkien määräysten rikkominen on säädetty rikosvastuun piiriin toisin kuin muussa työlain-säädännössä ja kiireellisesti tulisikin arvioida, voidaanko nykytilaa pitää kohtuullisena ja miten sitä tulisi muuttaa.

Työturvallisuussäännöksiin liittyvää rangaistusvastuuta ja sen laajuutta arviotaessa tulee huomioida myös perustuslain 8 pykälässä säädetty rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Työturvallisuusrikosten tunnusmerkistö ei ole näkemyksemme mukaan ilmaistu tällä hetkellä sellaisella täsmällisyydellä, että tilannetta voitaisiin pitää asianmukaisena.

Näkemyksemme mukaan meillä on käsillä kaikkeen työturvallisuussääntelyyn liittyvä rangaistusvastuun järjestelmätason ongelma, joka tulisi selvittää mahdollisimman pikaisesti. Olemme tuoneet tätä asiaa toistuvasti esille, kun sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu erilaisia työturvallisuussääntelyyn liittyviä lainsäädäntömuutoksia ja katsomme, ettei sitä ole riittäväällä vakavuudella huomioitu.

Näkemyksemme mukaan oikeusministeriön toimesta tulisi laatia viipymättä selvitys työturvallisuussäännöksiin liittyvän rangaistusvastuun aineellisesta laajuudesta ja arvioida kokonaisuus erityisesti esihenkilöiden oikeusturvan ja perustuslain näkökulmasta sekä tehdä ehdotus asian-omaisiin säännöksiin tarvittavista muutoksista.

EK katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön tulee aktiivisesti edistää omaan hallinnonalaansa liittyvän sääntelyn kattavaa selvittämistä, jossa arvioidaan myös nykytilan perustuslainmukaisuus. Lisäksi tulee varmistaa, että nyt annettavassa perustelumuiustiossa ja setuksessa on huomioitu perustuslakivaliokunnan blankorangaistussääntelyltä edellyttämät vähimmäiskriteerit. Kaikkiin työturvallisuusmääräyksiin liittyvän selvityksen laatiminen ei voi mielestämme odottaa seuraavalle vaalikaudelle, koska siihen liittyy myös merkittäviä perustuslaillisia näkökohtia.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ilkka Oksala

Johtaja

Salomaa Anne

Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Työelämä vastuualue